

dialog care alunecă în pedanterie, și oboșește, trezind senzația trenării, dialog ce putea fi comprimat și redus la esență, pentru că, la un moment dat prețiozitatea lui Flaviu este și nefirească, *stricînd echilibrul*, („arta e încălțată, doamnă, și noi sintem niște bieți viermi care uneori, sub o anumită lumină, căpătăm scilpiri de diamant”) iar, pe de altă parte, un întreg episod din final, dialogul Flaviu-Bondoc, și el de o prețiozitate a fanteziei care surprinde la un dramaturg sobru și riguros ca Paul Everac. („*Bondoc*: Un băiat mi-a omorît-o pe Cocuța? De ce? După aia au venit și mi-au scuipat-o: pisică moartă. Știu și acum unde e: sub un tufan. Am dus-o... aveam cinci ani... i-am făcut slujbă... etc., etc.), de un ridicol evident, pentru că simbolul e rizibil. „*Flaviu*: „Liliciei îmi plăceau cum fălșie. Membrane vii. Despicau aerul cu avintul lor orb. Parcă izbeau pereții, zvîcnindu-i. Acele gri-uri aruncate, vieți deșarte, gri-uri în zvîcnire, paleți și tremur, tremur înțelegi? Ca niște funduri de pleoape de muribund. Dar senzația era proaspătă, rece” etc., etc., la fel de rizibil și de surprinzător, prin stridență, față de tot ce reprezintă piesa, pe care această „simbolică” imagine nu o afectează cu nimic, în sens pozitiv: cu aceste două excepții, ziceam, drama *Camera de alături* este și sub raportul construcției o operă solidă, realmente remarcabilă, depășind prin semnificație și valoare simplul succes personal al autorului.

La Național, spectacolul-premieră pe țară, în direcția de scenă a lui Ion Cojar, este, și el, o operă remarcabilă prin rigoarea, echilibrul și armonia sa, prin discreția regizorului care a știut să dea textului strălucirea pe care o merită, fără ostentația prezenței sale, ilustrare a unui admirabil respect pentru scriitor și opera sa, într-un moment cînd se face atîta zgomot în jurul celor care țin cu tot prețul să devină soliștii prîriilor lor spectacole, ignorînd text, actori și chiar public.

În sfîrșit, la Cojar se poate vorbi despre acest respect față de autor, respect ce se degajă din gustul său simplu, care face ca actorul să între pe ușă, și să iasă tot pe ea, și să trăiască, cu toată ființa sa biografia logică a unor personaje în care a fost sădită o credință. Numai așa se poate explica marele succes al lui Ion Lucian, interpretul inginerului Bondoc, poate cea mai frumoasă creație a carierei sale actoricești, un rol în care ipocrizia a fost trăită cu o credință dramatică, cu o aceeași vibrație cu care era trăită și crezută rostirea principiilor călcate în picioare în aceeași secundă; un rol în care tragismul este permanent și, cu un mare rafinament, acuzat de un imens cinism. Al doilea rol al piesei, în ordinea creației actoricești îl constituie rolul Sonia — surpriza oferită de Valeria Gagialov, autoarea unei admirabile compoziții, împletind drama jucată cu lacrimi autentice, cu ridicolul

sublim. O creație este și interpretarea lui Ion Marinescu, în rolul biologului, actorul mișcîndu-se pe scena națională cu o siguranță și o stăpînire care îl recomandă călduros primului nostru teatru. Nu pot să nu-l felicit apoi pentru debutul său la Național, pe Constantin Dinulescu (Flaviu) și în același timp, să nu felicit Teatrul Național pentru excelența sa achiziție, după cum nu pot să nu subliniez frumoasele prezențe ale unor interpreți ca Valeria Seciu, Traian Stănescu, Ileana Stana Ionescu, Tina Ionescu, ultima regăsindu-se, ca acتریță, în acest spectacol.

Dinu Săraru

Festivalul Studentesc de teatru ediția 1970

Nu s-au stins bine ecourile „Cerbului de aur”, și o altă manifestare artistică — finala Festivalului studentesc al teatrelor dramatice și de poezie — a înviorat viața culturală a Brașovului.

Timp de trei zile, la începutul lui aprilie, străzile, cafenele, împrejurimile acestei așezări pitorești, au fremătat de neastîmpărul sutelor de studenți, veniți din toate centrele universitare din țară, pentru a arăta ce gîndesc cu privire la teatru, pentru a afla ce loc anume poate să ocupe teatrul studentesc, în mișcarea largă a artei de amatori. Am așteptat cu interes să vedem ce, și cît anume, s-a concretizat și s-a transmis pe scenă, din ceea ce alcătuia zestrea de gînduri și de sentimente specifice ale publicului ce umplea, pînă la refuz, sala Casei de cultură a studenților din Brașov. Aprinsele și pasionantele comentarii ale acestui public, omogen — prin vîrstă și printr-un anumit nivel spiritual — ne-au îngăduit să desprindem ceva din ideea, pulsul și cadența a ceea ce ar putea fi, și aici la noi, *teatrul studentesc*. Nu există o prea veche tradiție în acest gen, dar teatrul făcut de studenți pretinde, totuși, spre deosebire de alte formule teatrale de amatori, o semnificație și un profil, un rol caracteristic. El se presupune a fi expresia unei formații intelectuale deosebite, a unui gust mai evoluat, dacă nu deplin cristalizat, în contact strîns și static cu valorile culturale mondiale, la zi cu formulele artistice cele mai noi. Se așteaptă de la el îndrăzneală, atît în problemele abordate cît și în expresia abordării lor. Se cere de la el să

pătrundă în miezul fierbinte al actualității, să vorbească cu sinceritatea vârstei lui generoase, cu respect, cu iubire, cu entuziasm, de idealul de umanitate, pe care societatea noastră socialistă îl promovează; să afirme, pe baza unei concepții ideologice ferme, înaintate, cu mijloace artistice ce corespund comunicării directe, angajate, crezul și conștiința, responsabilitatea socială a tineretului nostru. Nu pot fi trecute cu vederea nici o seamă de alte atribute proprii vârstei și condiției făuritorilor de spectacole universitare, atribute în măsură să trimită nemijlocit la definirea specificului artei teatrale studențești: o gândire curajoasă, neîncorsetată de prejudecăți, dezlegată de deprinderi conformiste, de tot ce e anchilozat sau fals glorificat; o pornire sinceră spre spargerea tiparelor oboșite, a formelor rutinizate; tendința de a despuia lucrurile și realitățile de orice scorii, de vălurile înșelătoare ale obișnuinței; credința ingenuă de conchistadori chemați a elibera umanitatea de servituțile rușinoase care o îngunchează; superba mândrie că sint cei dinții care descoperă lumea, adevărurile ei mari și simple.

Recunoaștem, în toate acestea, factorii unui mod creator de a gândi teatrul studențesc, de a scoți reprezentația de pe scenă un punct de vedere angajat, o opțiune și nu o manifestare întâmplătoare — și de pur divertisment — de amatori. Și, în acest sens, spectacolele cele mai izbutite ale Festivalului au fost exemple grăitoare. Astfel, montarea propusă și impusă de trupa Institutului de arhitectură „Ion Mincu” cu piesa *A 8-a zi dis-de-dimineață* de Radu Dumitru (răsplătită cu marele premiu al Festivalului) a demonstrat pe lângă inițiativă în alegerea unui text îndrăzneț, (acesta premiat, la rîndul său, în 1969, de Uniunea Scriitorilor), inventivitate, originalitate în concepția regizorală, prospețime și sinceritate a jocului, dorința de a comunica, impresionantă unitate de stil, omogenitate. Pus în scenă de Grigore Popa și Tedy Șugar, spectacolul a valorificat cu finețe, dramatic și profund, meditația gravă a autorului în jurul unor probleme ale existenței contemporane, apelul său la dreptate și rațiune. La conștiință activă.

Spectacolul *Secolul XX* al Institutului de Medicină-Tișișoara — adaptare după poemul *Glășurile lumii* de Geo Dumitrescu, montat de Cristian Furnică (premiul special pentru cea mai bună regie realizată de un student) — a constituit prin valoarea sa de excepție, un moment culminant al Festivalului, etalonul unei adevărate reprezentații teatrale angajate, susținut de o trupă studențească. Atitudine și expresivitate, patos convingător, o mare energie pusă în slujba afirmării unui crez moral și estetic. A unui mare adevăr legat de actualitate; demasacrea și condamnarea atrocităților războaielor; montare modernă, folosind din plin metafora și sugestia scenică. — Iată calități care au înălțat reprezentația în rîndul faptelor

„A 8-a zi dis-de-dimineață” de Radu Dumitru, în interpretarea echipei de teatru a Institutului de Arhitectură „Ion Mincu” din București

semnificative de artă și care au dezvoltat forța latentă de creație — posibila modalitate specifică a teatrului studențesc.

Interesant, sub raportul teatrului „total” (muzică, lumină, balet), a fost și spectacolul *Vîrstele poetice*, prezentat de Casa de cultură a studenților din București. Scenariu, regie și interpret principal: Maxim Mihai, student la electronică. Un imn închinat dragostei și frumuseții realizat cu multă grație și sensibilitate, cu fior poetic, cu mare noblețe.

Strălucitoare efemeride, dovedind o muncă artistică non-profesionistă dar de real fior emotiv, asemenea manifestări au apărut în puternic contrast cu încercările teribiliste, cu imitațiile sterile, cu reprezentațiile aparent moderne, în fond confuze și împrumutate din zona așa-zisului teatru al absurdului și cruzimii, înfocmeite cu intenția vădită de a șoca, de a răsturna idoli și de a contesta valori, fără a ști exact, sau întuind foarte timid, ce trebuie pus în loc.

Împreună cu câteva spectacole meritorii, concepute cuminte, în bună manieră tradițională, reprezentațiile laurate ale festivalului, au avut darul de a sublinia, prin opoziție, și nerealizările, slăbiciunile mișcării teatrale studențești, remarcate într-o seamă de montări anacronice, înscrise în arca diletantismului banal, ori ale unor neinspirate reproduceri după teatrul profesionist.

Imaginea de ansamblu, violent contradicțorie a Festivalului ne determină să considerăm prematură afirmația că da noi, acum, ar exista un teatru studențesc deplin constituit. El abia s-a născut, abia — începe să trăiască.

Valeria Ducea